

Redakcja: Grzegorz Gil (dyrektor IEŚ), Anton Saifullayev
(zastępca dyrektora IEŚ), Agnieszka Zajdel (sekretarz redakcji),
Spasimir Domaradzki, Bartłomiej Krzysztan, Damian Szacawa,
Agata Tatarenko

Nr 1701 (206/2026) | 16.09.2026

ISSN 2657-6996
© IEŚ

Aleksandra Kuczyńska-Zonik

Sprawiedliwa kartografia: rezolucja ONZ w sprawie nowej mapy świata

4 września 2026 r. 164 państwa poparły projekt rezolucji Organizacji Narodów Zjednoczonych zatytułowany *„Poprawić mapę”: przywracanie równowagi w globalnym przedstawieniu kartograficznym oraz promowanie sprawiedliwej reprezentacji regionów świata, ze szczególnym uwzględnieniem Afryki*. Jego celem było stworzenie mapy, która dokładniej odzwierciedlałaby rzeczywisty rozmiar państw i kontynentów. Stany Zjednoczone głosowały przeciwko projektowi, a Estonia, Gruzja, Litwa, Mołdawia, Serbia i Ukraina wstrzymały się od głosu. Powodem, dla którego wskazane państwa Europy Środkowo-Wschodniej nie zajęły stanowiska, była kwestia przynależności Krymu, a w przypadku Serbii – podmiotowości Kosowa.

Przyczyny inicjatywy. Ze względu na kulistość Ziemi jej kartograficzne odwzorowanie wiąże się ze zniekształceniami dotyczącymi powierzchni, kształtu, kierunku czy odległości. Obecnie najbardziej znana i powszechnie używana mapa świata powstała w 1569 r. i była dziełem flamandzkiego kartografa, geografa i matematyka Gerarda Merkatora. Przez stulecia wykorzystywali ją nawigatorzy, ponieważ projekcja zachowywała kąty i kierunki. Powodowała jednak zniekształcenia rozmiarów lądów – tym większe, im większe było oddalenie od równika. Tym samym na mapie Merkatora Grenlandia ma niemal takie same rozmiary jak Afryka, choć w rzeczywistości Afryka ma powierzchnię około 14 razy większą. Europa wydaje się większa od Ameryki Południowej, a Kanada i Rosja wydają na dużo większe względem innych państw. Odwzorowanie Merkatora nadal stanowi podstawę Google Maps, Apple Maps i niemal wszystkich innych systemów nawigacji GPS.

Przeniesienie trójwymiarowej powierzchni Ziemi na płaską mapę wymagało kompromisów. Z czasem opracowano kilka projekcji, które korygowały deformacje Merkatora, takich jak projekcja Galla-Petersa czy Robinsona¹, jednak żadna z nich nie została powszechnie przyjęta. Dopiero opracowana w 2018 r. koncepcja „Równa Ziemia” („Equal Earth”) pozwala na zachowanie proporcji powierzchni państw i kontynentów na mapie świata². Wykorzystano ją w kampanii społeczno-politycznej zainicjowanej przez organizacje Africa No Filter i Speak Up Africa³, której celem było spopularyzowanie debaty na temat edukacji, reprezentacji i sposobu postrzegania Afryki. W lutym br. projekcję przedstawił Robert Dussey, ówczesny minister spraw zagranicznych Togo, a następnie zaakceptowały ją wszystkie 54 państwa Unii Afrykańskiej.

Nowa projekcja nie jest jedynie technicznym sposobem odwzorowania powierzchni kuli ziemskiej na płaskiej mapie, odpowiada bowiem na problemy związane ze sprawiedliwością poznawczą⁴, uznaniem historycznym⁵ i równością reprezentacji. Zwolennicy nowej projekcji argumentowali, że zniekształcenia na mapach wpływają na edukację, zrozumienie społeczne, tożsamość, kulturę, geopolitykę, narracje rozwojowe oraz postrzeganie skali i potencjału państw Afryki, Ameryki Łacińskiej i Azji Południowej.

¹ Twórcami pierwszej byli James Gall i Arno Peters, a drugiej – Arthur Robinson; <https://map-projections.net/compare.php?p1=gall-peters&p2=robinson> [14.09.2026].

² Mapa dostępna na stronie: <https://equal-earth.com/> [14.09.2026].

³ Szerzej o kampanii na stronie: <https://correctthemap.org/> [14.09.2026].

⁴ Koncepcja sprawiedliwości poznawczej opiera się na uznaniu wielości wiedzy i wyraża prawo różnych form wiedzy do współistnienia. S. Visvanathan, *The search for cognitive justice*, 2009, <https://unboundedacademy.org/wp-content/uploads/2022/05/The-search-for-cognitive-justice-visvanatham.pdf> [14.09.2026].

⁵ W ocenie autorów rezolucji oznacza promowanie rzetelnej wiedzy geograficznej oraz prawdy historycznej, edukacji i podnoszenia świadomości, General Assembly, *“Correct the map”: rebalancing global cartographic representation and promoting equitable representation of the world’s regions, particularly Africa*, 4.08.2026, <https://docs.un.org/en/A/80/L.104> [14.09.2026].

Reakcje państw. Większość państw Unii Europejskiej poparła rezolucję ONZ. MSZ Francji zapowiedziało, że zrezygnuje z projekcji Merkatora na rzecz odwzorowań kartograficznych dostosowanych do konkretnych zastosowań, lepiej odzwierciedlających rzeczywiste powierzchnie i zgodnych z zaleceniami kartografów i naukowców. Deklaracja ta postrzegana jest jako element działań dekolonizacyjnych Francji. Przedstawicielka Irlandii, przemawiając w imieniu Unii Europejskiej, podkreśliła, że celem jest promowanie bardziej sprawiedliwego i dokładnego przedstawienia kartograficznego regionów świata, zwłaszcza Afryki. Dodała, że nowa mapa nie może być podstawą do roszczeń dotyczących suwerenności, statusu terytorialnego, delimitacji ani międzynarodowo uznanych granic państw. Ponadto przedstawicielka Wielkiej Brytanii ostrzegła, by nowe projekcje kartograficzne nie prowadziły do odmiennych interpretacji utrwalonych stanowisk społeczności międzynarodowej, w tym dotyczących statusu Krymu.

To właśnie sposób przedstawienia Krymu, który na nowej mapie został zaznaczony kolorem szarym, podczas gdy Ukraina – ciemnozielonym, był powodem, przez który sześć państw wstrzymało się od głosu. Były to Estonia, Gruzja, Litwa, Mołdawia, Serbia i Ukraina. Ukraina zakomunikowała, że sprzeciwia się przedstawieniu Krymu „w sposób całkowicie niedopuszczalny” i sprzeczny z innymi rezolucjami ONZ dotyczącymi nielegalnej aneksji Krymu przez Federację Rosyjską w 2014 r., jednak popiera zasadnicze argumenty przywoływane w rezolucji. Podobne stanowisko wyraziły Litwa i Estonia. MSZ Litwy zaznaczyło, że choć cel rezolucji jest szczytny, ponieważ chodzi o dokładniejsze przedstawienie fizycznych rozmiarów państw i kontynentów, Litwa nie może ignorować nieścisłości dotyczących granic politycznych. Z kolei Łotwa poparła rezolucję wraz z większością państw UE, jednak podkreśliła, że nie nastąpiła zmiana granic, a Krym jest i pozostanie częścią Ukrainy zarówno na mapach ONZ, jak i innych organizacji międzynarodowych. Choć nowa mapa uwzględnia terytoria zajęte przez Rosję (Abchazję, Osetię Południową oraz Naddniestrze) w granicach terytoriów Gruzji i Mołdawii, oba państwa także wstrzymały się od głosu, wyrażając tym samym solidarność z Ukrainą.

Szóstym państwem, które nie opowiedziało się za żadną z opcji, była Serbia. W tym przypadku, zgodnie z odpowiedzią MSZ, powodem takiego stanowiska była kwestia Kosowa, przedstawionego na nowej mapie jako niezależny podmiot. Z perspektywy władz Serbii jest to „sprzeczne z porządkiem konstytucyjnym i interesami narodowymi”, bowiem głosowanie za rezolucją mogłoby być interpretowane jako poparcie dla niepodległości Kosowa.

Stany Zjednoczone jako jedyne zagłosowały przeciwko rezolucji. W ocenie władz tego państwa „Równa Ziemia” to radykalny projekt ideologiczny, którego celem jest promowanie reparacji. Tego typu działania obniżają także wiarygodność i autorytet ONZ.

Wnioski

1. Mapy mają wpływ na interpretację świata. Przedstawienie państw i kontynentów może wpływać na sposób postrzegania ich rzeczywistych rozmiarów i utrwalać błędne wyobrażenia. Mapy zawierające deformacje rozmiarów i proporcji mogą nieświadomie kształtować relacje sił w stosunkach międzynarodowych lub zniekształcać wyobrażenia o rzeczywistym potencjale państw, przyczyniając się do powstawania zjawiska określanego jako „kolonializm kartograficzny”. Może to wzmacniać systemowe uprzedzenia w handlu międzynarodowym, kierunkach polityk rozwojowych i systemach edukacyjnych.

2. Mapy mogą być użytecznym narzędziem politycznym. Przykładem są niedawne decyzje prezydenta Stanów Zjednoczonych dotyczące zmiany nazw geograficznych obiektów położonych na granicy⁶. Od 20 stycznia 2025 r. Zatoka Meksykańska nosi nazwę Zatoki Amerykańskiej, a od 27 sierpnia 2026 r. Jezioro Ontario – Jeziora Amerykańskiego⁷. Zmianę pierwszej nazwy interpretuje się jako próbę deprecjonowania południowego sąsiada, natomiast drugą wiąże się z narastającymi napięciami w relacjach z Kanadą.

⁶ W uzasadnieniu stwierdzono, że zmiana nazwy jest uznaniem kluczowej roli zatoki dla kształtowania międzynarodowej pozycji gospodarczej USA.

⁷ Nazwa Ontario wywodzi się z języka rdzennych ludów amerykańskich, którą w XVII wieku przejęli europejscy osadnicy.

Podobnie Rosyjska Agencja Informacyjna wykorzystała mapę „Równa Ziemia”, aby wskazać, że Krym został oznaczony tym samym kolorem co Rosja, co w jej opinii uzasadnia „legalność zjednoczenia Krymu z Rosją”⁸. W rzeczywistości Półwysep Krymski został na mapie oznaczony kolorem innym niż Rosja, przedstawiona w kolorze jasnozielonym, oraz innym niż Ukraina, oznaczona kolorem ciemnozielonym. Oznaczenie Krymu jako części Rosji byłoby natomiast sprzeczne z prawem międzynarodowym. Terytoria nielegalnie włączone do Rosji – tzw. Doniecka i Ługańska Republika Ludowa – zostały oznaczone jako część Ukrainy.

3. Mapy mogą być przyczyną interwencji dyplomatycznych. Reakcje państw na nową mapę świata pokazują, że kartografia, mimo swojego technicznego charakteru, może prowadzić do sporów i zdecydowanych działań dyplomatycznych. Po przyjęciu rezolucji Japonia zwróciła się do ONZ o ponowne rozpatrzenie projekcji nowej mapy świata, na której Wyspy Kurylskie przedstawiono jako terytorium należące do Rosji. Sporne wyspy, przez Japonię nazywane Terytoriami Północnymi, są faktycznie kontrolowane przez Rosję. Zostały zajęte przez Związek Radziecki w 1945 r., jednak rząd japoński nie uznaje rosyjskiej kontroli nad nimi. Podobnie Indie wyraziły protest dyplomatyczny wobec sposobu przedstawienia terytorium Dżammu i Kaszmiru oraz Ladakhu. Na nowej mapie granica między obszarami administrowanymi przez Indie a rejonami kontrowanymi przez Pakistan została oznaczona linią przerywaną, a nie ciągłą, co w kartografii wskazuje na sporny lub nieustalony status granicy.

4. Organizacje międzynarodowe mogą mieć siłę sprawczą. Rezolucje ONZ nie mają mocy wiążącej, a więc państwa i instytucje nie są zobowiązane do korzystania wyłącznie z nowej projekcji ani do rezygnacji z dotychczasowej. Oczekuje się jednak, że miękkie prawo, jakim są dokumenty organizacji międzynarodowych, doprowadzi do aktualizacji programów nauczania i systemów łączności. Rząd Togo planuje w przyszłym roku zorganizowanie wydarzenia z udziałem UNESCO, Unii Afrykańskiej i międzynarodowych przedsiębiorstw technologicznych, takich jak Google, w celu omówienia sposobów wdrożenia rezolucji.

⁸ ТАСС, Крым на карте Equal Earth обозначен тем же цветом, что и РФ, 4.09.2026, <https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/28081323> [14.09.2026].